herpy

GECKOR

Underwoodisaurus milii

En liten, brednosad gecko från södra Australien med en tjock, morotsformad svans och ett försvar man inte glömmer: hotad reser den sig högt på benen, spärrar upp munnen och skäller. Den lever på marken, tar vanliga foderinsekter och är ett bra val för den som vill pröva en nattaktiv marklevande gecko.

Familj: Carphodactylidae Engelska: Thick-tailed gecko Tidigare namn: *Phyllurus milii; Gymnodactylus milii; Nephrurus milii*
Publicerad 14 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**8-10 cm** nos-kloaklängd
Vikt	**14-25 g**
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Klipplevande och marklevande**
Biotop	**Halvöken och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Nybörjare**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 40 × 30 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Värmeplats	**28-32 °C**
Temperatur, natt	**15-20 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**5-9**
Inkubation	**58-65 dagar** vid 27-29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga III**
EU-bilaga	**Bilaga C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Underwoodisaurus milii är en kompakt gecko med stort huvud, stora ögon utan ögonlock och en svans som liknar en liten morot. Svansen är djurets fettlager, och ett välnärt djur har en tjock och fyllig svans. Benen är smala och tårna långa och tunna, utan de klibbiga lameller som många andra geckor har. Den kan därför inte gå uppför glas, men springer snabbt över sten och jord.

Ryggen kan vara mörkt purpurbrun, rödbrun eller ljust sandfärgad med små vita, gula och svarta fläckar, och buken är vit. En original svans är ofta mörk med ljusa band, medan en svans som vuxit ut igen är slätare och mer enfärgad.

Storleken varierar mellan bestånden. Vuxna djur blir 12-14 cm inklusive svans och omkring 8-10 cm från nos till kloak, och djur från öster är ofta något mindre än djur från väster. I fångenskap väger vuxna typiskt 14-25 g. Unga hanar och honor liknar varandra, och könet kan först bestämmas säkert efter flera månader.

Arten beskrevs av Bory de Saint-Vincent på 1820-talet och har sedan stått i flera släkten, bl.a. *Phyllurus*, *Gymnodactylus* och *Nephrurus*. Släktnamnet *Underwoodisaurus* är från 1965, och i dag räknas släktet till familjen Carphodactylidae tillsammans med knoppsvansgeckorna. Artnamnet hyllar den franske sjöofficeren Pierre Bernard Milius. Släktets andra art, *U. seorsus* från Pilbara, beskrevs 2011.

Det mest kända draget är försvaret. Känner geckon sig hotad reser den sig högt på benen, kröker ryggen, spärrar upp munnen, skäller och kastar sig framåt. Det är mest bluff, och svansen kastas normalt först när djuret verkligen blir gripet. Många ungar är hetsiga, men de flesta lugnar ner sig med åldern. Liksom andra geckor utan ögonlock slickar den rent ögonen med tungan.

Utbredning och livsmiljö

Arten förekommer bara i Australien och har en stor utbredning över den södra halvan av kontinenten. Den är vanligast i Western Australia, där den lever i sydväst, i Wheatbelt och på guldfälten, över Nullarbor-slätten och norrut till Shark Bay. Den finns också på ögrupperna Houtman Abrolhos och i Recherche-arkipelagen utanför kusten. Österut fortsätter utbredningen genom South Australia, inklusive Kangaroo Island, och Victoria till New South Wales och södra Queensland.

De yttersta gränserna är inte helt klarlagda. Arten är också angiven från Northern Territory, men andra uppgifter omfattar bara de södra trakterna. Kartans ram är därför en uppskattning, och de registrerade fynden ger en mer exakt bild av var arten har setts.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Geckon lever på marken i ett ovanligt brett urval av livsmiljöer: klippiga sluttningar, stenig eukalyptusskog, öppen skog, torr buskmark och halvöken. Den tål kyla bättre än många andra australiska geckor och är aktiv i svalt väder, när andra arter ligger stilla.

På dagen gömmer den sig under stenar, nedfallna grenar och bark, i skrevor eller i hål i marken. Flera djur delar ofta gömställe, ibland under lång tid. Efter solnedgången kommer de fram och jagar små leddjur och ibland mindre geckor. Aktiviteten är störst under de varma månaderna, och under den svala tiden håller sig djuren mer gömda.

Fortplantningstiden följer årstiderna och sträcker sig ungefär från juli till februari, alltså vår och sommar på södra halvklotet.

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur kan hållas i ett lågt terrarium på minst 60 × 40 × 30 cm (längd × bredd × höjd), och större är alltid bättre. För en hane med två honor ska terrariet vara motsvarande större, eftersom varje djur ska ha sitt eget gömställe. Bottenytan betyder mer än höjden, men locket ska sluta tätt, för geckon kan klättra upp längs en gren och smita.

Botten ska kunna hålla kvar fukt och samtidigt gå att gräva i. En blandning av ungefär hälften fin, tvättad sand och hälften ogödslad jord eller kokosmull i ett lager på 3-5 cm fungerar bra. Undvik kalksand. Gör en torr och varm zon i ena änden och en svalare och något fuktigare i den andra.

Ge minst två gömslen, ett i varje ände, och ett fuktgömställe med fuktig mossa i den svala änden, så att hudömsningen går lätt. Stenar, bark och korkrör ger gömställen och en naturlig känsla. Lägg stenar direkt på terrariets botten eller limma fast dem, så att de inte kan rasa när djuret gräver under dem. Ventilationen ska vara god, men inte så kraftig att fukten försvinner helt. Fuktigt och stillastående är den värsta kombinationen.

TEMPERATUR

Arten behöver en tydlig temperaturskillnad mellan de två ändarna. Håll den svala änden på 22-26 °C och den varmaste platsen vid botten på 28-32 °C. På natten får temperaturen sjunka till 15-20 °C. Djurets beteende är den bästa vägledningen: ligger det hela tiden i den varma änden är terrariet för svalt, och gömmer det sig alltid i den svala är det för varmt.

Värm gärna nerifrån med en värmematta under ena änden, styrd av en termostat. En lampa ovanifrån värmer mest luften och torkar ut botten. Mät med en digital termometer i båda ändar, och låt inte temperaturen ligga över 32 °C under längre tid.

Djuren kan få 6-12 veckors sval vinter med 18-20 °C på dagen och 12-15 °C på natten. Det är inte visat att det behövs för aveln, men det skadar inte ett friskt, välnärt djur.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Arten kommer från torra trakter och trivs vid en luftfuktighet på 30-50 %. Terrariet får varken vara ständigt fuktigt eller helt knastertorrt. Spraya den svala änden lätt två till tre gånger i veckan, så att geckon kan slicka droppar från rutor och stenar. Botten i den varma änden ska vara torr, så att det inte blir mögel.

Fuktgömstället med mossa är viktigast vid hudömsning. Har djuret svårt att ömsa skinn, håll mossan lite blötare under en vecka. Ställ fram en låg, stabil vattenskål och byt vattnet regelbundet, även om många djur helst dricker droppar. En hygrometer visar om du träffar rätt nivå.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och klarar sig utan UVB när djuret får kalk med D3-vitamin via fodret. Ett svagt UVB-rör för skuggdjur (Ferguson-zon 1) kan ändå användas, så att UV-indexet högst är 1-2 på den mest belysta platsen, eftersom det ger en tydligare dygnsrytm och en extra säkerhet för skelettet. Väljer du UVB ska det alltid finnas skugga och gömslen i resten av terrariet, och röret ska bytas enligt tillverkarens anvisning, typiskt efter 6-12 månader.

Ha ljuset tänt omkring 12 timmar om dagen och mörkt på natten. Undvik direkt solljus och starka spotlampor, som stressar djuret och torkar ut terrariet. Färgat nattljus är onödigt.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Geckon lever uteslutande av insekter och andra små leddjur. Ge en varierad blandning av syrsor, gräshoppor, dubiakackerlackor och vapenflugelarver, och då och då mjölmaskar eller zophobas. Bytet får inte vara större än avståndet mellan djurets ögon, och foderinsekterna ska själva ha fått näringsrikt foder det sista dygnet.

Ungar får två till tre små insekter varje dag eller varannan dag. Vuxna får fyra till fem större insekter var tredje eller fjärde dag. Svansen visar om mängden stämmer: är den tunn, ge mer, och är den mycket bred, minska.

Pudra insekterna med kalk vid var andra eller tredje utfodring, med kalk med D3-vitamin till ungar och äggläggande honor, och ge ett multivitamin en gång i veckan. Mata med pincett eller i en låg skål, så att insekterna inte gömmer sig, och ta bort levande insekter som inte blir uppätna.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Många unga djur är misstänksamma och skäller, kastar sig fram och försöker bita, men det är mest bluff, och de flesta lugnar ner sig. Vuxna djur blir ofta tillitsfulla och tål lugn hantering. Kom underifrån med en platt hand i stället för att gripa ovanifrån, och låt djuret gå upp själv. Ta aldrig tag i svansen, för den kastas lätt och växer ut igen kortare och mer enfärgad. Håll hanteringen kort, och låt djuret vara medan det ömsar skinn.

Arten är fredlig och delar gärna gömställe med artfränder. En vuxen hane kan hållas med en eller flera honor, och honor kan oftast hållas ihop. Två vuxna hanar får aldrig hållas tillsammans, och ungar ska inte hållas med vuxna eller andra arter. Se till att alla djur får mat och inte trängs undan, och dela dem om det uppstår oro.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna känns igen på en tydlig bula vid svansroten, där hemipenis-säckarna sitter. Arten växer långsamt, och könet kan först bestämmas säkert när djuren är omkring 9-10 månader gamla. Åldern vid könsmognad är dåligt belyst, så använd storlek och hull som vägledning. Sätt först en hona i avel när hon är fullvuxen, väger väl över 14 g och har en fyllig svans. Små och spinkiga honor töms på kalk av äggläggningen.

PARNING

I naturen fortplantar sig arten under södra våren och sommaren, men i fångenskap kan säsongen sträcka sig över större delen av året. En sval vinter på 6-12 veckor eller en varierande dagslängd kan sätta igång aveln. Det är inte visat att nedkylningen behövs, så föder dina djur redan upp kan du gott hoppa över den.

Sätt hanen hos honan, och håll utkik i början. Hanen biter honan i nacken under parningen, och det kan bli små skråmor. Båda könen kan skälla under parningstiden. Honan kan lägga flera kullar efter en enda parning, men paret kan också gott vara tillsammans hela säsongen. Ge honan en paus om hon börjar gå ner i vikt.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger som regel två ägg åt gången, ibland bara ett. Äggen syns genom bukhuden en till två veckor före äggläggningen. Därefter lägger hon en ny kull ungefär var 30:e dag under säsongen. Det kan bli upp till 9 kullar under en lång säsong, men ofta färre, och den första kullen är ofta obefruktad.

Ställ en äggläggningslåda i terrariet, t.ex. en plastbox med hål i locket och fuktig, men inte blöt jord eller sphagnum. Annars gräver honan ner äggen under ett gömställe. Ge henne gott om kalk och D3-vitamin under hela säsongen, och håll koll på vikten.

INKUBATION

Flytta försiktigt äggen till en liten box med fuktig vermikulit eller perlit utan att vända dem. Ungefär lika delar vatten och substrat efter vikt är en bra utgångspunkt. Markera ovansidan med blyerts, lägg äggen halvvägs ner i substratet, och vädra en gång i veckan.

Vid 27-29 °C kläcks äggen efter 58-65 dagar, vid lägre temperatur tar det längre tid. Det är inte undersökt om temperaturen bestämmer könet hos arten. Ägg som faller ihop och blir möglande är obefruktade eller döda.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är 3-4 cm långa och väger omkring 1 g vid kläckningen. Håll dem enskilt eller i små grupper av samma storlek i små plastboxar med fuktigt hushållspapper, ett gömställe och en vattenskål. De börjar äta efter första hudömsningen. Ge två till tre små syrsor eller dubianymfer på omkring 6 mm varje dag eller varannan dag, pudrade med kalk med D3-vitamin.

Ungarna växer långsamt. Håll dem åtskilda från vuxna djur, väg dem regelbundet, och dela unga hanar när könet är säkert. Flytta dem till ett större terrarium när de är ungefär halvvuxna.

Hälsa och vanliga misstag

Arten är härdig, och de flesta problem beror på fel fukt, fel värme eller för lite kalk. De typiska felen är:

- Hudrester på tår och svansspets när luften är för torr. Ge ett fuktgömställe med mossa, och lossa resterna försiktigt med ljummet vatten.
- För lite kalk och D3-vitamin, särskilt hos ungar och äggläggande honor. Det ger mjuka käkar, krokiga lemmar och skakningar.
- Över- eller undervikt. En tunn svans betyder att djuret inte får tillräckligt eller är sjukt, en mycket bred svans att det får för mycket.
- Mögel och svamp när botten är ständigt blöt och ventilationen dålig.
- Förlorade svansar efter hantering eller slagsmål. Svansen växer ut igen, men blir kortare och mer enfärgad.
- Sand som sväljs med bytet. Mata i en skål.

Ett friskt djur har klara ögon, en fyllig svans och är nyfiket på kvällen. Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om geckon går ner i vikt, inte äter på flera veckor eller verkar slö. Det finns bara få sammanställningar av sjukdomar hos arten, så råden bygger mest på erfarenheter från fångenskap.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.